

۲۰۲۴/۰۴/۰۶

آصف بهاند

د افغانستان په لوی قاموس کې

د ډاکتر سید شیراqa حرکت بیوگرافي

افغان جرمن انلاین پورتال ژمنه کړې ده چې «د افغانستان لوی قاموس» له لارې د هېواد ځینې خدمتگاران خپلو لوستونکو ته وروپېژني.

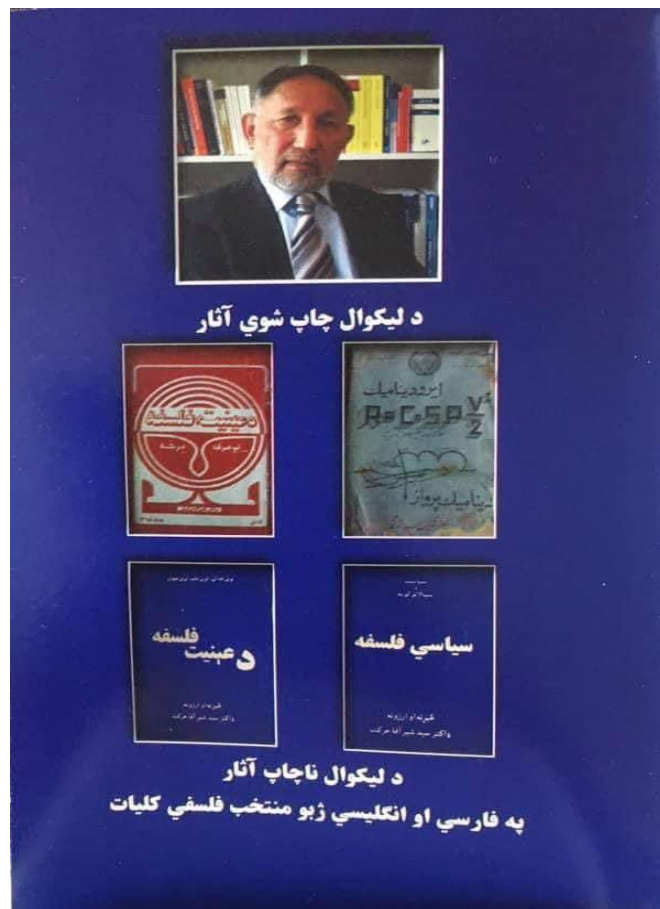
«د افغانستان لوی قاموس» په خپله لمن کې د ګڼو علمي، هنري، ژبنيو (مجمع اللغات، تاریخ، جغرافیه، کرنه، اقتصاد او...) لغاتو د راټولولو او خوندي کولو سربېره، پتیلی ده چې د «شاعرانو، لیکوالو، هنرمندانو او خدمتگارانو» په کتګورۍ کې چې د اثارو، مقالو شعرونو او یا نورو برخو کې د لاسته راوړنو څښتنان اوسي، په لنډ ډول معرفي او خپلو لوستونکو ته یې په انلاین بڼه وروپېژني.

افغان جرمن انلاین پورتال خپله دنده ګڼي چې له توپیر او شخصي حُب او بُغض پرته په یاده برخه کې هغه ښاغلي او اغلي معرفي کړي چې افغان، افغانستان او افغان ټولني ته یې خدمت کړی وي.

د ډاکتر سید شیراqa حرکت په بیوگرافي پسې وګرځېدم، په انلاین بڼه مې پیدا نه شوه کړلی. د دې مقالې د لیکلو په غرض مې چې څه مواد د ده د درنې کورنۍ په مرسته ترلاسه کړي وو، د هغو په ډله کې د ده په یو کتاب (سیاسي فلسفه) کې د ده لنډه شان بیوگرافي راغلي وه، ما دا لاندې لنډه بیوگرافي له هغو موادو نه په استفادې سره برابره کړې ده:

«شیراڅا حرکت د ۱۳۲۲ ام لمريز کال د قوس میاشتي په څوارلسمه (۱۴مه) د کونړ ولایت په مزار دره کې زېږېدلې دی. پلار یې سیدمیگل د سید عبدالرزاق زوی و.

ډاکتر حرکت لومړنۍ زدکړې د مزاردرې په لومړني ښوونځي کې ترسره کړې او بیا یې دولسم ټولگي په اعلی درجه د ننگرهار په لیسه کې پایته ورساوه او د کابل په طب پوهنځي کې یې لوړې زدکړې پیل کړې، خو وروسته تر شپږ میاشتو د اوکراین پلازمینې کیف هوایي پوهنتون ته د لوړو زدکړو لپاره واستول شو. هلته یې خپلې زدکړې په تخنیکي علومو کې په ډېرې مینې سره پیل او خپله ماسټري یې په داسې حال کې ترلاسه کړه چې سور دیپلوم او طلا مدال ورسره مل و، بیا د خپل وطن او هېوادوالو ته د چوپړ په موخه بېرته وطن ته راستون شو او په هوایي نظامي پوهنځي کې یې د وطن د نوي نسل د روزلو په موخه د استاد په توگه دنده پیل کړه.

ډاکتر شیراڅا حرکت د خپل تدریسي دندې په ترڅ کې د «ایروډینامیک او ډینامیک د پرواز» کتاب تالیف کړ چې په ۱۳۵۲ هـ لمريز کال کې د ملي دفاع وزارت په مطبعه کې چاپ او د لوستونکو د مطالعې لپاره وړاندې شو. دی په هوایي پوهنځي کې د خپلو صادقانه خدمتونو په ترڅ کې، د هوایي پوهنځي د قومندانۍ تر چوکۍ هم ورسید.

له خپل مسلک او زدکړو سره د ډېرې مینې له مخې په ۱۳۵۵ ل ل کال کې د ډوکتورا د ترلاسه کولو په موخه بیا اوکراین ته ولېږل شو. ښاغلی حرکت د خپل مسلک ترڅنگ له ټولنیزو علومو سره هم

ځانگړې مینه درلوده، له ټولنیزو علومو سره د مینې له مخې یې د خپل مسلک تر څنګ، په ټولنیزو علومو کې هم زدکړې پیل کړې. په دی هکله ده په خپله داسې ويلي دي:

«زه چې له پخوا څخه هم له ټولنیزو علومو سره بې علاقې نه وم، لا د مخه مې تصمیم درلود چې په همدغه یوه وخت کې به په موازي بڼه په ټولنیزو او تخنیکي علومو دواړو کې د ډوکټورا پر تیزس کار کوم. په ټولنیزو علومو کې د زیاتو معلوماتو د لاسته راوړلو په خاطر، د اوکراین د ټولنیزو علومو په دولتي پوهنتون کې شامل او تر دوه کاله زدکړو وروسته، اعلی درجه دپیلوم ترلاسه او ورسره سم مې د ډوکټورا پر تیزس کار پیل کړ.

دغه وخت زما لپاره ډېر مناسب ځکه و چې ما په تخنیکي علومو کې د ډوکټورا کارونه سرته رسولې وو او یوازې دفاع یې پاتې وه. په همدغه وخت کې په افغانستان کې د ۱۳۵۷ کال سیاسي نظامي بدلون رامنځته شو او ما خپله ټوله پاملرنه په تخنیکي علومو کې د خپل تیزس دفاع ته واړوله او د سرطان په میاشت کې مې له خپل تیزس نه دفاع وکړه او څو ورځې وروسته کابل ته لاړم. کابل ته له رسېدو سره سم، د کابل د ښاروال په توګه وګمارل شوم. دا درنه دنده ما په صداقت او وطني مینې ترسره کړه، خو کله چې افغانستان ته د روسانو په راتګ سره هرڅه بدل شول، زه په کور کېنول شوم.»

(حرکت ډاکترسیدشېراقا، سیاست د سیالانو لویه (سیاسي فلسفه)، چاپځای: اسدانش مطبعه، کابل، دویم چاپ، ۱۳۹۰/۱۱/۲۰ کال، کتاب د پای په دوو مخونو کې د لیکوال راغلي بیوګرافي)

که څوک په ژوره توګه د ډاکترسید شیراقا حرکت ژوند، زدکړې، ترسره کړي کارونه او لیکلي اثار وڅېړي، نو پوه به شي چې د خدایبښلی حرکت شخصیت څو اړخونه لرل چې په هره برخه کې وپارمن کارونه ترسره کړي او اثار ورنه په میراث پاتې دي. زما څېړنې داسې بڼي چې ښاغلي حرکت د خپل علمي - فرهنگي ژوند په اوږدو کې په لاندې برخو کې فعال پاتې شوی و:

- **ښوونکی حرکت،**

- **د تخنیکي علمو متخصص حرکت،**

- **فلسفي حرکت،**

- **لیکوال حرکت،**

- **ژورنالست حرکت.**

ښاغلي حرکت د خپلو علمي فرهنگي هڅو په ترڅ کې خپلې ټولې تجربې په لیکلي بڼه هم خپلو مخاطبیتو ته د مقالو او کتابونو په بڼه وړاندې کړي دي او په دې ډول یې د قلم په برخه کې هم د خپل مسلک او وطن حق ادا کړی دی. له ښاغلي حرکت نه په بېلابېلو برخو کې څو علمي اثار او ګڼې مقالې راپاتې دي. دغه یې د څو کتابونو نومونه دي:

- ایرودینامک او ډینامیک د پرواز، چاپ،

- سیاسي فلسفه، چاپ،

- د عینیت فلسفه، چاپ،

– فلسفه عینیت، چاپ

– حرکت، د لوی تکوین او دیالکتیک فلسفه.

بناغلي شیراڅا حرکت د «حرکت» اخبار د مؤسس او مسؤل مدیر په توگه، د دې اخبار په خپرولو سره، رسماً د ژورنالیزم په ډگر کې پل کېښود او د خپلو افکارو او مرامونو د خپرولو، د افغانستان په باب د علمي فرهنگي او... مسایلو د رسولو په غرض یې د «حرکت» دوه میاشتنی اخبار د جرمني له ایسن ښار څخه خپور کړ. د دې اخبار لومړۍ گڼه د ۱۳۸۳ هـ ش کال په ثور میاشت (۲۰۰۴ ام میلادی کال می میاشت) کې خپره شوه.

په خپله ډاکتر شیراڅا حرکت د خپل «حرکت» نومي خپروني په باب خبرې کړې دي او د اخبار موخه، کړنلاره او پالیسی یې په لنډډول داسې بیان کړي دي:

«په دې وروستیو وختو کې په افغانستان او د هغې د باندې ډېرې خپروني خپرېږي. هغه څوک چې په ایماندارۍ سره دغه کار سرته رسوي، مور یې هرکلی کوو. د دغو خپرونو په سرخونو کې معمولاً لیکل کېږي: بي طرفه، ازاده، مستقله، ملي، اسلامي او داسې نور. مور ټولې دغه ډول پدیدې نسبي گڼو، ځکه د لومړۍ ورځې څخه وایو چې مور هېڅکله بېطرفه نه یو. مور ټاکلی او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو. زموږ طرف د هرڅه د مخه زموږ گران هېواد افغانستان دی، افغان اولس، د هغوی ملي گټې، منلي رسوم، عنعنات، عقاید او مقدسات او وروسته له هغې بین المللي او عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ایماندارۍ سره به د هغې پلوي او دفاع کوو او نور به هم دې کار ته اړباسو...»

(حرکت، ډاکتر سید شیراڅا، د عینیت فلسفه، چاپځای: اسدانش مطبعه، کابل، لومړی چاپ، ۱۳۹۰ل/ ۲۰۱۱ز کال، ۵۳ مخ)

خدای بښلي حرکت د ۲۰۲۳ ام عیسوی کال د جولای میاشت په ۲۲ مه نېټه، د جرمني په اوبرهاوزن ښار کې تر اوږدې ناروغۍ وروسته وفات او د یادې میاشتنې په ۲۷ مه نېټه، په کابل ښار کې خاورو ته وسپارل شو.

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

ډاکتر سیدشیراڅا حرکت دې خدای وښيي!

یادونه او فکرونه دې یې تلپاتي

او د نویو نسلونو د لارې ډېرې وي!